

**MARXILAISIA MIELIPITEITÄ
AGRAARIKYSYMYKSESTÄ
EUROOPASSA JA VENÄJÄLLÄ ⁸²**

Kirjoitettu helmikuussa 1903

*Julkaistu ensi kerran v. 1932
XIX Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

Марксизм и бытие на аграарис
Европ и Евронт и Г. Равен.

Лекция I. Общая теория аграарис Европ.
 Описание коммунистической революции. Ре-
 сурсы, формы роста и развития революции
 и описание классы с.к. восточных стран.
 Теория реформа Маркса. Европейский и
 реформа реформы м.к. реформы "кони-
 ек" (н. Бульвар, Терми, Дебри, Тернов, овари)
 Массов и др.), реформы отменены ре-
 сурсы реформы (с.к. реформы ре-
 сурсы реформы реформы реформы ре-
 сурсы реформы реформы реформы ре-
 сурсы реформы реформы реформы ре-
 сурсы реформы реформы реформы ре-
 сурсы реформы реформы реформы ре-
 сурсы реформы реформы реформы ре-

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Marxilaisia mielipiteitä
 аграариксымыкестэ Евроопасса жа Венäjällä“. — 1903.
 Pienennetty

LUENTOJEN OHJELMA

I luento. *Yleistä agraarikysymysteoriaa*. Kapitalistisen maanviljelyksen syntyminen. Kaupallisen maanviljelyn kasvun eri muodot ja maatalouspalkkatyöläisten luokan syntyminen. Marxin maakorkoteoria. Niin sanotun kriittillisen koulukunnan (herrat Bulgakov, Hertz, David, Tshernov, osaksi Maslov y.m.) oppien porvarillinen luonne, koulukunnan, joka yrittää selittää luonnonlakien avulla (sen tapaisten, kuin on surullisenkuuluista maan vähenevän hedelmällisyyden laki) sen pakkoveron olemassaoloa, minkä maanomistajat perivät yhteiskunnalta. Kapitalismin risti-riidat maanviljelyksessä.

II luento. *Pien- ja suurtuotanto maanviljelyksessä*.

Niin sanotun kriittillisen koulukunnan yritykset hämätä pientuottajan orjuutta nykyisessä yhteiskunnassa. Niiden monografisten tutkielmien erittelyä, jotka tämä koulukunta (M. Hecht, K. Klawki, Auhagen) on aivan nurinkurisesti käsittänyt.

III luento. *Jatkoa*. Badenin kyselylomake. Sen tulokset marxilaisten mielipiteiden täydellisenä vahvistuksena. Saksalaisen maataloustilaston yleiset tiedot. Satu suurpääoman latifundiillisesta rappeutumisesta. Koneet maanviljelyksessä. Työkarjan suurin huononeminen keskitalonpoikaistaloudessa. Osuustoiminta maanviljelyksessä; saksalaiset joukoittaistiedot vuodelta 1895 maito-osuuskunnista. Maanviljelysosuuskuntien ja teollisuustrustien välinen muoteroavaisuus, mikä esti niin sanottua kriittillistä koulukuntaa käsittämästä sekä niiden että näiden yhteiskunnallistaloudellisen sisällön täydellistä yhdenlaatuisuutta.

IV luento. *Agraarikysymyksen asettelu Venäjällä*. Narodnikkilaisen maailmankatsomuksen perusteet ja sen

historiallinen merkitys agraaridemokratian primitiivisenä muotona. Talonpoikaiskysymyksen keskeisin merkitys (yhteisö ja kansantuotanto). Talonpoikaiston jakaantuminen maaseutuporvaristoksi ja maaseutuproletariaatiksi. Tämän prosessin merkitys ja tutkimismenetelmät. Veropäivityö-talouden vaihtuminen kapitalistiseksi taloudeksi. Narodnikkilaisten katsantokantojen taantumuksellinen luonne. Historian nykyhetken vaatimukset: maaorjuuden jätteiden hävittäminen ja luokkataistelun vapaa kehittäminen maa-seudulla.

ENSIMMÄISEN LUENNON KONSEPTI

YLEISTÄ TEORIAA

Marxin teoria kapitalistisen tuotantotavan kehityksestä koskee samoin maanviljelystä kuin teollisuuttakin. Ei saa sotkea toisiinsa kapitalismin peruspiirteitä ja sen eri muotoja maanviljelyksessä ja teollisuudessa.

Tarkastelkaamme, mitkä ovat sen prosessin luonteenomaiset peruspiirteet ja erikoismuodot, mikä luo kapitalistisen järjestelmän maanviljelyksessä. Tämän prosessin syntymiseen on kaksi syytä: 1) tavaratuotanto ja 2) se, että tavarana ei ole tuote, vaan työvoima. Kun tämä voima saatetaan vaihdon piiriin, koko tuotanto muuttuu kapitalistiseksi, muodostuu erikoinen proletariaatin luokka. Tavara-tuotannon kasvu ja palkkatyön kehittyminen tapahtuu maanviljelyksessä toisenlaisessa muodossa kuin teollisuudessa, jonka vuoksi Marxin teorian soveltaminen tähän voi tuntua väärältä, mutta on tiedettävä, missä muodossa maanviljelys muuttuu kapitalistiseksi. Tätä varten on ennen kaikkea otettava selvää kahdesta ilmiöstä:

I. Miten kasvaa kaupallinen maanviljelys? ja

II. Miten ilmenee työväenluokan muodostuminen?

I. Tämän prosessin perusilmiönä on teollisuusväestön nopea kasvu ja tuotantovälineiden vienti markkinoille. Siis tavaratuottoisen maanviljelyksen laajaa kasvua varten on välttämätöntä maanviljelemättömän väestön laaja kasvu. Tämän prosessin ilmenemismuodot ovat erilaisia ja sitä havaitaan maissa, jotka tuovat ja vievät viljaa. Teollisuusväestön nopea kasvu aiheuttaa viljan puutetta teollisuusmaissa, s.o. tekee tekniikan muuttumattoman systeemin vallitessa mahdottomaksi tulla toimeen ilman viljan tuontia

muista maista. Viljan kysynnän lisääntyminen johtaa maan yksityisomistuksen vallitessa monopolihinnan syntymiseen.

Tämä on tärkeää maakoron selittämiseksi.

Kaupallisen maanviljelyksen syntymisprosessi sinänsä ei tapahdu aivan samoin kuin tehdasteollisuudessa: teollisuudessa se tapahtuu yksinkertaisessa ja suoraviivaisessa muodossa, maanviljelyksessä taas havaitsemme toista: siellä vallitsee kaupallisen ja ei-kaupallisen maanviljelyksen yhdistelmä. Siellä yhtyvät erilaiset muodot. Jokaisella kyseisellä paikkakunnalla viedään markkinoille pääasiassa jotain yhtä tuotetta. Tilanherran ja varsinkin talonpojan tuotanto on toisaalta tavaratuotantoa ja toisaalta — se säilyttää oman kuluttajaluonteensa.

Rahan saannin välttämättömyys aiheuttaa siirtymistä luontaistaloudesta kaupalliseen talouteen. Rahan valta ei rasita talonpoikia ainoastaan Länsi-Euroopassa, vaan myös Venäjällä. Zemstvotilasto osoittaa, että sielläkin, missä patriarkaalisen talouden jätteet ovat hyvin voimakkaat, talonpojan alistaminen markkinain alaiseksi on saavuttanut valtavat mittasuhteet.

II. Palkkatyöläisten luokan muodostumisprosessi on talonpoikaiston jakautumista kahdeksi kerrostumaksi: 1) farma-reiksi, jotka suhtaantuvat maanviljelykseen kuin teollisuuteen, ja 2) palkkatyöläisiksi. Tätä prosessia nimitetään usein talonpoikaiston differentioitumiseksi. Venäjällä erikoisesti tämä prosessi on esiintynyt hyvin näkyvästi. Taloustieteilijät panivat sen merkille jo feodaalisen järjestelmän aikoina.

Muodostumisen erikoisuudet.

Tämä prosessi tapahtuu epätasaisesti. Palkkatyöläisten luokan muodostumisen oheassa havaitsemme samalla patriarkaalisen järjestelmän olemassaolon ja uuden, kapitalistisen järjestelmän syntymisen. Palkkatyöväenluokka on sidottu maahan joko tavalla tai toisella: prosessin muodot tulevat niin muodoin olemaan varsin erilaisia.

KAPITALISTISEN MAANVILJELYKSEN HERRUUDESTA

M a a k o r k o

Kapitalistisen maan väestö jakaantuu kolmeen luokkaan: 1) palkkatyöläiset, 2) maanomistajat ja 3) kapitalistit. Järjestelmää tutkittaessa täytyy jättää huomion ulkopuolelle

paikalliset erikoisuudet, joissa ei ehkä vielä olekaan tällaista selväpiirteistä jakautumista.

Tuotteen tärkeimpänä jakona on Marxin mukaan jako välttämättömään tuotteeseen ja lisätuotteeseen. Tietty osa tästä lisätuotteesta onkin maakorkoa, nimittäin se osa, joka jää, kun vähennetään keskimääräinen pääomavoitto. Ja keskimääräinen voitto muodostuu kehittyneessä kapitalistisessa yhteiskunnassa kilpailun vaikutuksesta, kilpailun, joka ei jaa lisätuotetta kapitalistien kesken verrannollisesti työläisten luvun mukaan, vaan verrannollisesti koko yritykseen sijoitetun pääoman määrän mukaan.

Keskimääräisen voiton muodostumista Marx käsittelee „Pääoman” III osassa. Hedelmällisyydeltään erilaisilla palstoilla pääoma antaa erilaisen voiton: huonommalla maalla voitto on oleva pienempi, paremmalla — suurempi, ylimääräinen. (Jo ennen Marxia Ricardo laski perustan maakorkoteorialle). Markkinoilla vallitsevien viljan monopolihintojen ja viljan yleisen riittämättömyyden takia hinta määräytyy huonomman maan mukaan. Ylimääräistä voittoa, joka saadaan maalla, mikä huonompaan ja kauempana olevaan maahan verrattuna on parempilaatuista ja lähempänä markkinoita, nimitetään Marxin mukaan *differentiaali*-koroksi.

Maakoron maanomistajat ottavat farmareilta.

Ylimääräisen voiton erilainen suuruus voi olla kahta laatua: 1) sellaista, joka johtuu erilaisesta hedelmällisyydestä, ja 2) sellaista, joka johtuu pääoman erilaisesta käytöstä. Edelleen. Maalla sijaitsevan yksityistalouden monopolin lisäksi on olemassa maan yksityisomistuksen monopoli: maanomistaja voi olla antamatta maata farmarille niin kauan, kuin viljan hinta ei nouse, ja silloin hän saa *absoluuttisen* maakoron, joka edustaa alkeellista monopolia. Se voi olla: 1) monopolia aidossa muodossaan (silloin, tarkasti analysoiden, sitä ei ole sanottava maakoroksi). Toiseksi, absoluuttinen maakorko voidaan ottaa ylimääräisestä maanviljelyspääomavoitosta, johtuen se seuraavasta seikasta. Maanviljelyksessä tekniikka on alhaisempaa, ja siksi vaihtelevan (= voittoa luovan) pääoman osa on suurempi kuin teollisuudessa. Tämän takia myös voitto-osan täytyy olla maanviljelyksessä suurempi kuin teollisuudessa. Ja nyt maanomistusmonopoli estää maanviljelyksestä saatavan suuremman voiton ja teollisuudesta saatavan pienemmän

voiton tasoittumista. Suuremmasta maanviljelysvoitosta, joka ei joutunut tasoitetuksi, otetaankin absoluuttinen maakorko tämän sanan varsinaisessa merkityksessä. Sen lähteenä on viljan hinnan korottaminen. Differentiaalikorkeus sitä vastoin otetaan tuotteesta. Viime vuodet, joita luonnehtii uusien maiden vetäminen kaupan piiriin, ovat johtaneet pulaan.

Maan hinta edustaa ennakoita huomioon otettua maakorkoa. Siksi se käsitetään tuloksi määrätystä pääomasta. Maan ostamiseen on käytettävä pääomaa, joka voi antaa keskimääräistä maakorkotuloa. Sen tähden teollisen kehityksen nopea kulku on paisuttanut suuresti maakorkoa Euroopassa ja vakiinnuttanut sen.

Suuri osa äskettäin ilmestyneestä Maslovin kirjasta: „Maatalouden kehityksen ehdot Venäjällä” on omistettu maakorkoteorialle, ja tässä kysymyksessä Maslov pitää kiinni aivan virheellisestä näkökannasta toistaen porvarillisten niin sanottujen Marxin „kriitikkojen”, sen tapaisten, kuin on hra Bulgakov y.m., perusteluja. Marx osoitti, että vanha englantilainen poliittinen taloustiede suhtautui tähän kysymykseen liian yksinkertaisesti, ei prosessina, joka luo erikoisia historiallisia ehtoja, vaan luonnonehtoja luovana prosessina, jonka vuoksi se järkeili: maakorko syntyy välttämättömyydestä siirtyä paremmilta maapalstoilta huonommille. Mutta on olemassa myös päinvastaista siirtymistä, koska on olemassa parannuksia. Kriitikot ovat menneet Marxista taaksepäin porvarilliseen taloustieteen.

Toinen ahdas käsitys maakorosta on se, että differentiaalikoron muodostumista koskeva laki yhdistetään maan vähenemisen hedelmällisyyden lakiin, minkä johdosta voitto samalta maa-alalta ikään kuin pienenee. Sen, että siirrytään paremmilta mailta huonommille, Ricardo selittää *mahdotto-muudella* sijoittaa pääomaa yhä enemmän ja enemmän. Venäläiset „kriitikot” ovat kaikki asettuneet puolustamaan maan vähenemisen hedelmällisyyden teoriaa, samoin kuin Maslovkin, joka haluaa jäädä muissa kysymyksissä marxilaiseksi. Mutta tuon teorian puolustukseksi esitetyt perustelut eivät ole menneet sen tapaisia sukkeluksia pitemmälle kuin on se, että jollei tätä teoriaa tunnusteta, niin on myönnettävä, että yhdellä maatilalla voi elättää kokonaisen valtakunnan.

Marx taisteli tätä teoriaa vastaan. Se tarkastelee pääoman käyttämistä aritmeettisesti ja tekee virheen sivuuttaessaan huomiotta talouden yleiset ehdot. Jos oletettaisiin, että pääoman sijoittaminen yhä kasvavassa määrässä on aina mahdollista, niin silloin tuo teoria olisi oikea, mutta sellainen seikka edellyttää järjestelmien uudistamista, kun taas järjestelmät maanviljelyksessä kestävät vuosisatoja, ja se on asettanut pääoman sijoitukselle tietyt puitteet. Ellei tekniikka muutu, niin pääoman edelleen sijoittaminen on mahdotonta tai se on mahdollista ahtaissa rajoissa. Marx osoittaa, ettei teollisuudessakaan voida tuotantoa kehittää samalla maa-alalla rajattomasti: jos tuotantolaitos käsittää määrätyn maa-alan, niin laitoksen kehittämiseksi laitosta on laajennettava. Jos kerran maata muokataan järkiperaisesti, niin se on vain parantava tuotantoa, jonka vuoksi Marx tekee sen johtopäätöksen, että tässä suhteessa maankäyttö ei ainoastaan ole olematta hyödyttöä, vaan päinvastoin. Marxin teorian vastustajat sivuuttivatkin huomiotta juuri tämän „jos”. Näin ollen Maslov, muka marxilaisena, voi mielipiteillään johtaa tässä kysymyksessä monet harhaan. Hänen kirjansa on eräs aikamme lukemattomista esimerkeistä — kuljetaan taaksepäin sen asemesta, että mentäisiin eteenpäin.

Maanviljelysväestö vähenee absoluuttisesti, mutta maanviljelystuotanto edistyy. XIX vuosisadan aikana tämä edistys oli välittömästi sidottu tavaratuottoiseen maanviljelykseen. Se luonnehtii nykyisen kapitalistisen järjestelmän erästä peruspiirrettä, joka ilmenee siinä, että maanviljelyksessä syntyy kilpailua, maanviljelystä varten muodostuvat markkinat ja väestö differentioituu. Se antoi voimakkaan sysäyksen maanviljelyksen kehitykselle, mutta jokainen edistysaskel on samalla aiheuttanut ristiriitoja, jotka tekevät mahdottomaksi käyttää hyväksi kaikkia uuden, tieteellisen maanviljelyksen tuotantovoimia. Kapitalismi luo suurtuotannon, kilpailun, joiden seurauksena on maan tuotantovoimien ryöstökäyttö. Väestön keskittyminen kaupunkiin aiheuttaa maiden autioitumisen, syntyy epänormaalin aineenkierto. Maan muokkaus ei parane, tai ei parane siten, kuin sen pitäisi parantua.

Sosialistinen arvostelu on jo kauan sitten kiinnittänyt tähän huomiota (Marx). Hra Hertz, ja sitten meillä Venäjällä hrat Bulgakov, Tshernov, Struve ovat todistelleet, että

Liebigiin nojautuneen Marxin teoria on vanhentunut. Tämä „arvostelijain” mielipide on kerrassaan virheellinen. Kapitalismin aiheuttama maankäytön ja maan lannoittamisen välisen tasapainon häiriytyminen on epäilemätön (kaupungin maaseudustaeroamisen merkitys). Useilla kirjailijoilla, jotka eivät ole myötämielisiä marxilaiselle teorialle, vaan sen „arvostelulle”, heidän oma tietoainehistonsa puhuu heitä vastaan. Esim. Nossig. Osoittautuu, että hänen tietojensa mukaan maan tuotantovoimia ei korvata eikä määle anneta sitä, mikä siitä otetaan. Sitä on välttämättä lannoitettava keinotekoisilla ja eläimellisillä lannoitteilla. Hehtaaria kohden käytetystä 60.000 kilosta lannoitteita pitäisi keskimäärin $\frac{1}{3}$ olla orgaanisia lannoitteita, mutta nykyinen maanviljelysjärjestelmä ei pysty sitä antamaan.

Kapitalismin vaikutus maatalouteen ilmenee siis seuraavassa:

Se vaatii palkkatyöläisen vapautta ja syrjäyttää entisen orjuutuksen kaikki muodot. Mutta maatalouden palkkatyöläiset jäävät edelleenkin sorrettuun asemaan. Sorto on voimistunut ja alkanut vaatia voimaperäisempää taistelua.

Kapitalismi on lisännyt valtavassa mitassa maanomistajien perimää pakkoveroa, differentiaalisen ja absoluuttisen maakoron suuruutta. Paisutettu maakorko muodostaa esteen jatkuvalla maanviljelyksen kasvulle.
